

V KNIHOVNÁCH NENÍ PRACH ANI NUDA

Knihovny Zlínského kraje v roce 2016
a kam směřovat dál

*Seminář pro starosty a knihovníky okresu Uherské Hradiště
Dolní Němčí, 21. 11. 2017*

Knihovny Zlínského kraje v roce 2016 v číslech

303 knihoven
(a jejich 93 poboček)

99 704 nových knih a jiných dokumentů
(pořízených za 18 606 262 Kč)

1 643 772 návštěvníků
(fyzických)

1 466 178 návštěvníků
on-line služeb

15 % registrovaných uživatelů z počtu obyvatel
(celkem 88 810 čtenářů, 25 170 dětí – téměř 30 %)

4 453 041
výpůjček

5 008 kulturních
2 375 vzdělávacích akcí

Knihovny kraje v roce 2016 v číslech

33 965 m²
plocha knihoven

4 347
studijních míst

39 % knihoven kraje
je bezbariérových

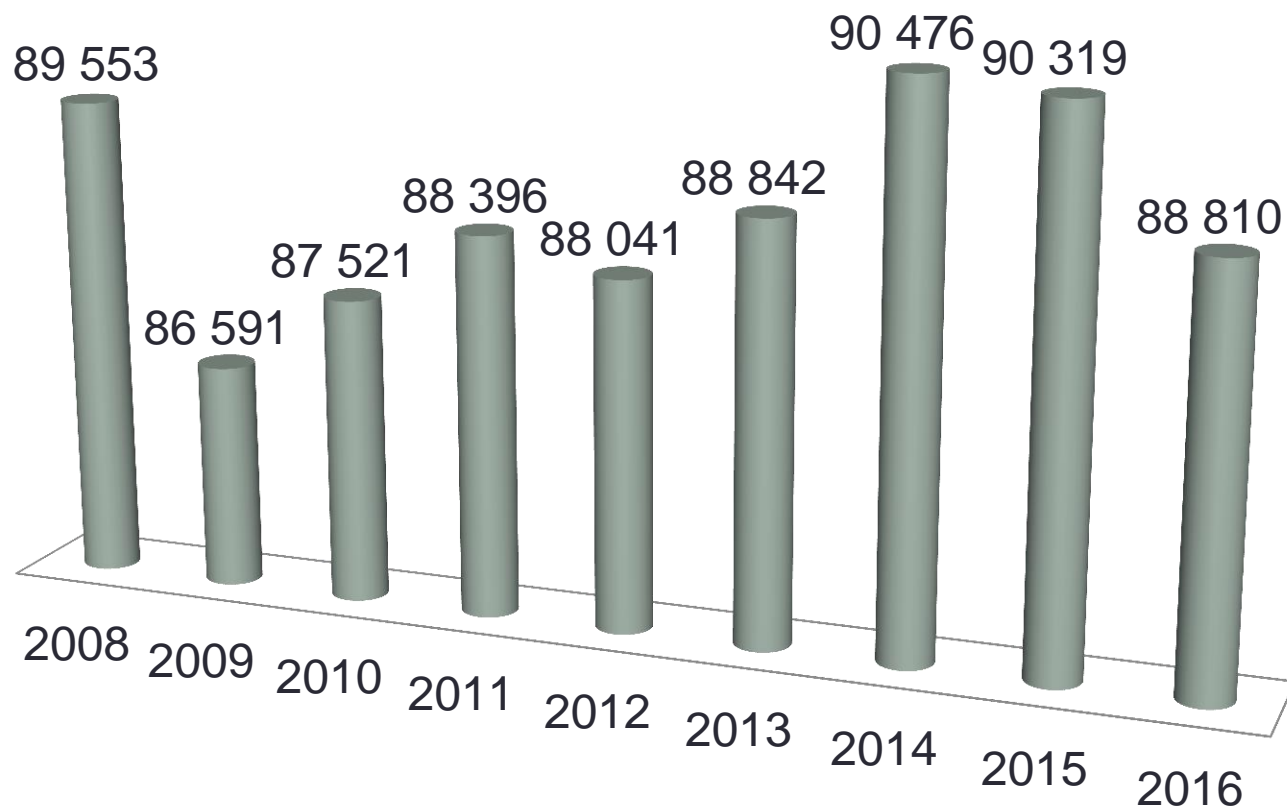
47 % knihoven má Wi-Fi
připojení pro návštěvníky

870 počítačů v knihovnách
(z toho 824 připojených na internet)

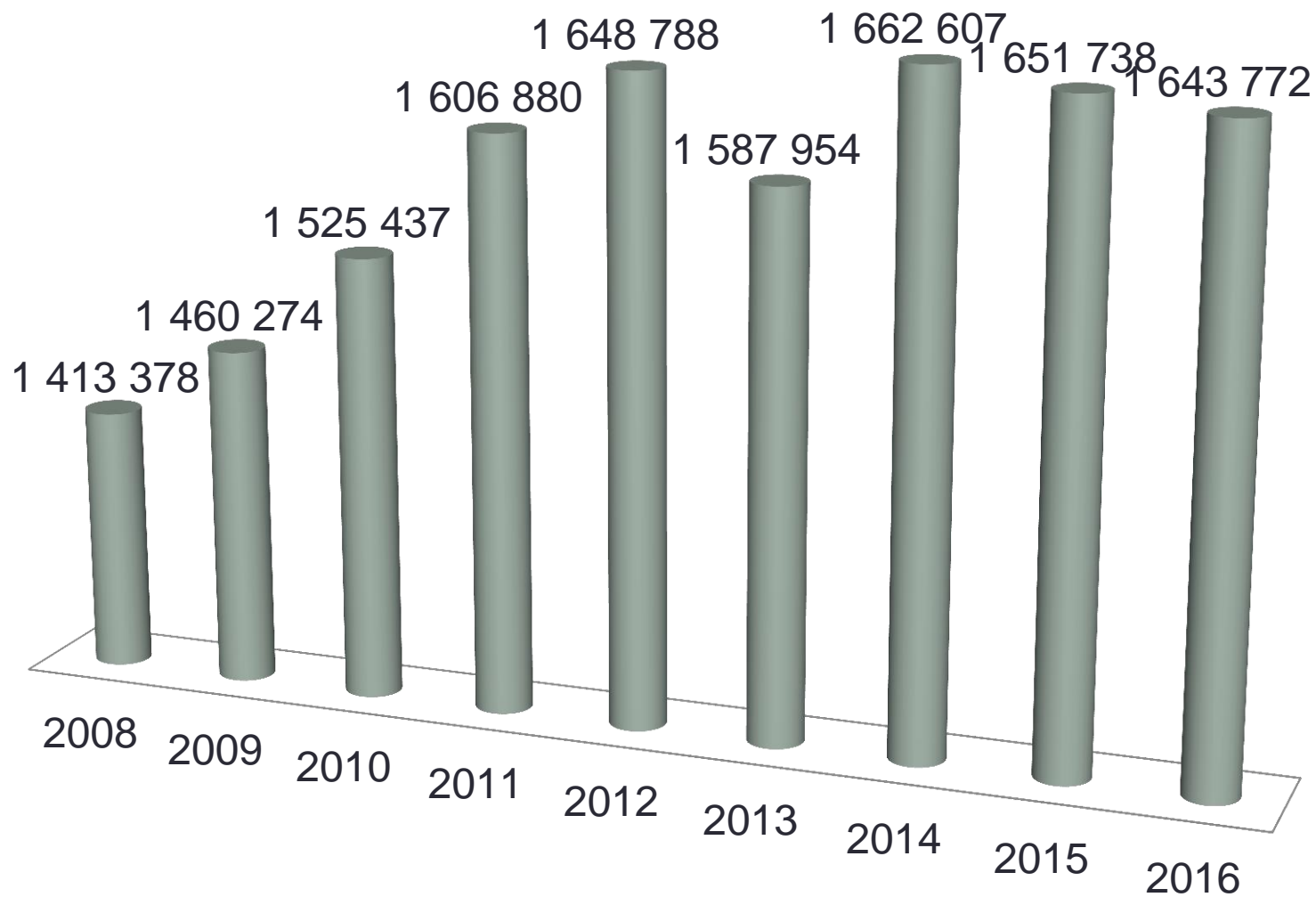
65 % knihoven
má on-line katalog na webu

26 % knihoven
poskytuje kopírovací služby

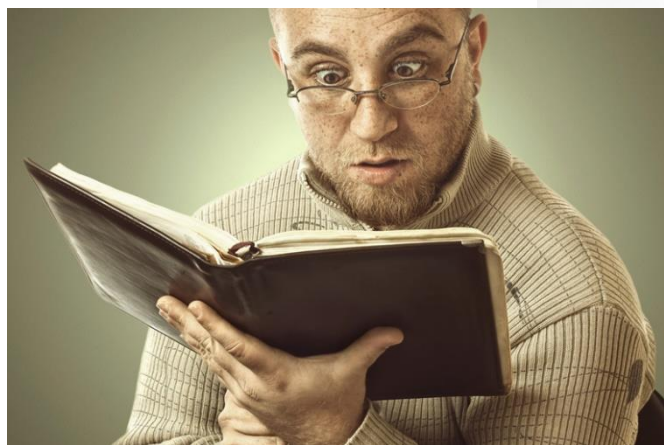
Registrovaní uživatelé

Návštěvníci knihoven

Jak by vypadala vaše ideální knihovna?

Jak získat nové a udržet stávající čtenáře?

1. Probrat knižní fond (kvalita), dostatek nových dokumentů
2. Upravit prostor pro knihovnu
3. Vyškolit svého knihovníka (ročně 8 hodin vzdělávání)
4. Doplnit něco navíc – společenské hry, tematické kufříky/tašky, Wi-Fi připojení
5. Nebránit se elektronické komunikaci (aktuální webové stránky, on-line katalogy, funkční maily)
6. Neustále dávat o knihovně vědět - propagovat

Jak získat nové a udržet stávající čtenáře?

7. Přivést potenciální čtenáře do knihovny - akce pro dospělé, besedy pro děti (lze využít grant SKIP 09)
8. Myslet na všechny generace – dětské koutky, regionální historie, pohodlný sedací nábytek,...
9. Překvapit čtenáře – možnost uvařit kávu, zapůjčení brýlí, ...
10. Zeptat se svých čtenářů, co jim chybí – dotazník
11. Dát čtenářům na výběr - výměnné soubory na přání
12. Doporučovat (inspirací mohou být literární časopisy, weby - knihovny.cz, CBDB.cz, www.iliteratura.cz,...)

Standard pro dobrý knihovní fond

Vycházej z Metodického pokynu MK –

[Standard pro dobrý knihovní fond](#)

Standard pro dobrý knihovní fond

Cíl standardu

- Zlepšit rozsah, obsah a kvalitu knihovních fondů ve veřejných knihovnách

Působnost standardu

- Knihovny zřizované/provozované obcemi (především knihovny
- v obcích do 40 000
- obyvatel)

Návaznost standardu

- Standard pro dobrou knihovnu
- Služby knihoven knihovnám
- Mezinárodní doporučení (Služby veřejných knihoven, Směrnice pro služby knihoven mládeži,

Standard pro dobrý knihovní fond

Předmět standardu

- Zásady budování knihovního fondu – jeho rozsah a obsah
- Financování nákupu knihovního fondu
- Hodnocení využití knihovního fondu
- Aktualizace knihovního fondu
- Revize knihovního fondu
- Příloha standardu - Seznam doporučených zdrojů pro doplňování knihovního fondu

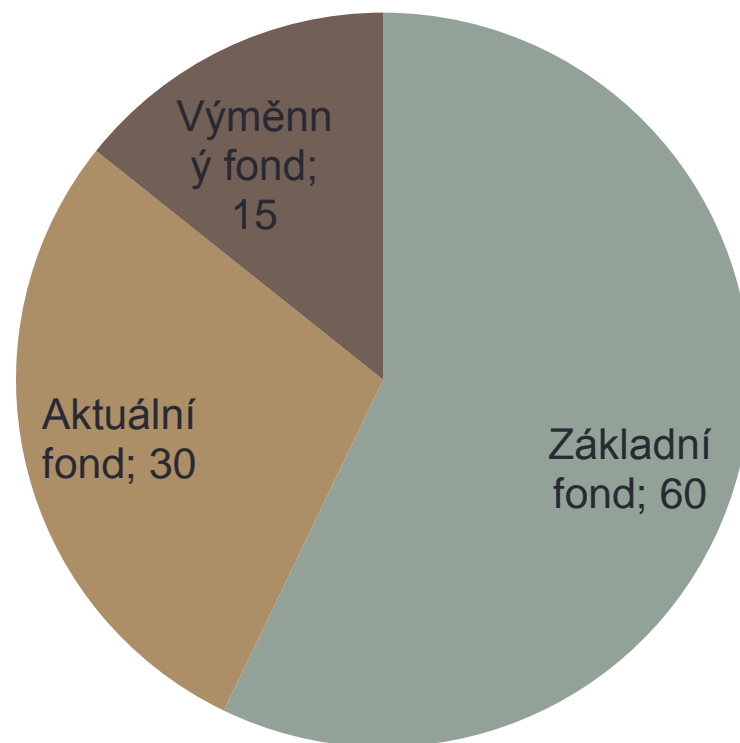
Standard pro dobrý knihovní fond

Rozsah KF – doporučeno 2–3 KJ na obyvatele

Minimální rozsah - 2 500 KJ (pro knihovny v obcích nad 500 obyvatel dle prostorových možností)

Základní součásti KF

- A. **Základní fond:** 60-70% dokumentů, (beletrie, naučná, další dokumenty, regionální fond)
- B. **Aktuální fond:** 30-40% dokumentů (nejnovější přírůstky cca 5 let od nákupu - nutno prověřit)
- C. **Výměnný fond:** podpůrná část KF. Pořízeno z dotací na výkon RF. Může být zahrnut do základního i aktuálního fondu

Dokumenty, které nejsou v knihovně, lze vypůjčit prostřednictvím **Meziknihovní výpůjční služby**

Standard pro dobrý knihovní fond

Doporučená částka na nákup KF ročně:

30–45 Kč na 1 obyvatele

V r. 2016 splnily standard obce – Babice, Boršice, Hostějov, Modrá, Slavkov, Staré Město, Uh. Hradiště, Uh. Ostroh, Veletiny.

Př.

- *Obec má 1000 obyvatel*
- *Měla by ročně nakoupit knihy za 30 000 Kč.*
- *Tj. asi 120 knih*
- Celostátní průměr 29 Kč v r. 2016.
- Minimálně 7 % roční obnovy KF.

Standard pro dobrý knihovní fond

- **Aktualizace a vyřazování** je stejně důležitou činností jako doplňování.
- Udržovat **rovnováhu mezi novými přírůstky a úbytky**.
- Trvalou součástí KF zůstává pouze **regionální literatura** s dlouhodobou informační hodnotou a soubor tzv. **zlatého fondu literatury**.
- Knihovna přeplněná starou literaturou působí nepřehledně, orientace ve fondu je složitá.
- Velké množství nevyužívaných a poškozených knih vytváří dojem staré a zaprášené knihovny,

Veřejná knihovna není archivem, ani by neměla kopírovat levné knihkupectví.

Standard pro dobrý knihovní fond

- Využívání knihovního fondu je ověřováno jednou ročně, nejlépe po shromáždění statistických údajů o knihovně. Sledovány jsou základní indikátory:
 - **obrat knihovního fondu,**
 - **stupeň aktivace knihovního fondu.**

Standard pro dobrý knihovní fond - **Obrat** knihovního fondu

- Indikátor obratu ukazuje, kolikrát byla každá knihovní jednotka **v průměru** půjčena během jednoho roku
- **Obrat = počet výpůjček / knihovní fond**

hodnota obratu	hodnocení
2 - 3	ideální hodnota
méně než 2	pouze malá část knihovního fondu je skutečně využívána doporučuje se vyřadit dokumenty, které nejsou vůbec nebo málo půjčovány
více než 4	knihovní fond je silně využíván doporučuje se zvýšit objem přírůstku a celkový objem knihovního fondu
10 - 20	ideální hodnota pro dokumenty s krátkou výpůjční lhůtou, například CD, DVD apod.

Standard pro dobrý knihovní fond - Stupeň aktivace knihovního fondu

- jak vysoká je aktivní část knihovního fondu, tj. **kolik procent knihovních jednotek během jednoho roku bylo alespoň jednou půjčeno,**
- zda existuje vztah mezi nabídkou a poptávkou.

Stupeň aktivace = knihovní jednotky, které byly během roku alespoň jednou půjčeny / celkový knihovní fond x 100

Hodnocení aktivace knihovního fondu

Stupeň aktivace	Hodnocení
90 %	Ideální hodnota
Méně než 90 %	nabídka v některých částech knihovního fondu neodpovídá požadavkům uživatelů knihovní jednotky, které nebyly vůbec nebo málo půjčovány, musí být vyřazeny
Více než 90 %	nabídka odpovídá požadavkům doporučuje se zvýšit objem přírůstku a celkový objem knihovního fondu.

Standard pro dobrý knihovní fond

Důležitou podmínkou pro poskytování kvalitních služeb je nejen rozsah ale především **kvalita a aktuálnost KF.**

Standard pro dobrý knihovní fond

Doporučené zdroje v příloze standardu:

- **Co číst dětem aneb Zlaté knižní tituly** – Knihy vybrané na základě doporučení dětí, rodičů, knihovníků, učitelů - <http://celeceskoctedetem.cz/pro-rodice/zlate-tituly>
- **Nejlepší knihy dětem** – [Zlatá stuha](#)
- **MANDYS, Pavel. 2 x 101 knih pro děti a mládež:** nejlepší a nejvlivnější knihy. Albatros, 2013. 430 s.
- **BLOOM, Harold. Kánon západní literatury:** knihy, které prošly zkouškou věků. Prostor, 2000. 637 s.
- Magnesia litera – www.
- ... - viz *Standard str. 19*

S čím vám může pomoci KBBB nebo vaše „středisková“ knihovna?

- Nákup a zpracování knihovního fondu
- Výměnné soubory na přání
- Revize fondu
- Vzdělávání - náslechy besed pro děti, Knihovnické minimum, kurzy
- Zpracování statistiky
- Konzultace projektů na automatizaci knihovny
- Konzultace při rekonstrukci interiéru knihovny
- ...

FOTOGRAFIE Z NOVÝCH
NEBO REKONSTRUOVANÝCH
INTERIÉRŮ KNIHOVEN

Jalubí

Babice

Babice

Bánov

Dolní Němčí

Modrá

Slavkov

Starý Hrozenkov

Strání

Tučapy

Lípa

Kašava

Vizovice

Horní Bečva

Vidče

Zubří

AKCE KNIHOVEN

Akce knihoven

Celostátní akce:

- **Březen – měsíc čtenářů**
- **Noc s Andersenem**
- literární soutěž pro děti
Kde končí svět
- **Týden knihoven**
- **Den pro dětskou knihu**
- **Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka.**

Pasování na malé čtenáře

Náměty na zajímavé akce v malých knihovnách

Nejen pro děti

- **Knihovna o prázdninách** – pro děti připraveny nejen knížky, ale i pohádkové hádanky, křížovky, kvízy a hlavolamy.
- **Výtvarné soutěže** (Celé Česko čte dětem).
- **Vyhlášení nejlepší čtenářky, čtenáře**
- **Vědomostní soutěže, křížovky, kvízy a literární testy** - doplňují každou návštěvu dětí v knihovně (náměty v mailové konferenci Andersen)
- **Čtení z knih** – strašidelné, vánoční ...
- **Venkovní akce** – např. Houboví skřítki – procházka lesem povídání na téma chování v lese, jedlé a jedovaté houby – Kdo jsou Stromílek dubový - Houbal Šiškomil a Houbal Barvička?

Náměty na zajímavé akce v malých knihovnách

- **Cestopisné besedy ...**
- **Aktivní senior** – pravidelné setkávání a besedy na téma historie obce, internet, zdravá výživa, zahrada, ale i návštěva modelářského letiště.
- **Hrátky s pamětí** – cyklus pěti setkání pro seniory spojené s trénováním paměti.
- **Babičko, dědečku, čti a vypravuj** – propojení generací, senioři pravidelně předčítali a povídali si s dětmi.
- **Čtení z nových knih** a výroba záložek.
- **Výstavy** - kroniky, fotografie
- **Soutěže** – literární, výtvarné, fotografické, ...

Některé akce obecních knihoven okresu Uh. Hradiště v roce 2016 - výběr

- **Babice** – *Prázdninové hraní v knihovně* – celotýdenní hraní s výletem do ZOO. *Cyklus: Trénink paměti (nejen) pro seniory.*
- **Bánov** – Loutkové divadlo, maňáskové divadlo v knihovně, deskové hry, Senioři čtou dětem a naopak.
- **Bílovice** – besedy pro děti ZŠ, besedy pro občany.
- **Boršice** – *Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka. Čtenářské deníčky pro děti a rodiče* – ve spolupráci s MŠ.
- **Břestek** – Beseda se spisovatelkou Kateřinou Dubskou
- **Březová** – Beseda s Marcelou Mošťkovou „Lopenické vršky holé ...“, *Divadelní představení: Sluha dvou pánů: soubor Karla Högera ze Strání.*
- **Dolní Němčí** – *Tvořivé večery: pletení z papíru, AT kvitování, twisterování.*
- *Cvičení s dětmi.*

Některé akce obecních knihoven okresu Uh. Hradiště v roce 2016 - výběr

- **Komňa** – Pasování na čtenáře, Noc s Andersenem, Březen – měsíc čtenářů: beseda pro ZŠ. Beseda o panenských olejích.
- **Kudlovice** – deskohraní, prázdninové pohádkové čtení, vánoční dílničky.
- **Modrá** – *Březen, měsíc čtenářů*: beseda s paní Milenou Mikulkovou, sociální pedagožkou. *Komiks s panem Danem Vydrou*
- **Nivnice** – *Pasování čtenářů* - žáků na čtenáře knihovny.
- **Ostrožská Nová Ves** – *Knížka pro prvňáčka* - *Pasování prvňáčků na čtenáře*.
- **Popovice** – *Dobrodružství pana Andersena* – v rámci akce otevřena příruční knihovnička KABka (Knížní Amfíkovská budka). *Čtení v teepee*.
- **Slavkov** – *Cestopisné besedy, Beseda s autorkou knihy: Postavení Slavkova v protinacistickém odboji ...s PhDr. M. Polákovou*.

Některé akce obecních knihoven okresu Uh. Hradiště v roce 2016 - výběr

- **Starý Hrozenkov** – pasování na čtenáře, kurz počítačové gramotnosti.
- **Strání** – *Lucerničkový průvod* - uspávání broučků a berušek.
- **Topolná** – *Vystoupení pro seniory*: ve spolupráci s místním klubem „SLUNÍČKO.“ *Kronikářka v knihovně*: kroniky plné fotek a vzpomínek.
- **Tučapy** – *Velikonoční dílničky*. *Výstava starých fotografií*. *Den země* – tvoření ze starých letáků a zajímavé povídání.
- **Vlčnov** – *Turnaj v deskových hrách* v rámci TK.
- **Veletiny** – *Noc s Koperníkem*: nocování v knihovně, odborné přednášky, hry, čtení, vycházka. *Scrabble party*. *Pátrání po předcích*: minikurz genealogie.

Společenství

*Špatné knihovny
budují JEN fondy,
dobré knihovny
budují služby,
**skvělé knihovny
budují
společenství.***

R. David Lankes

Bez spolupráce to nejde

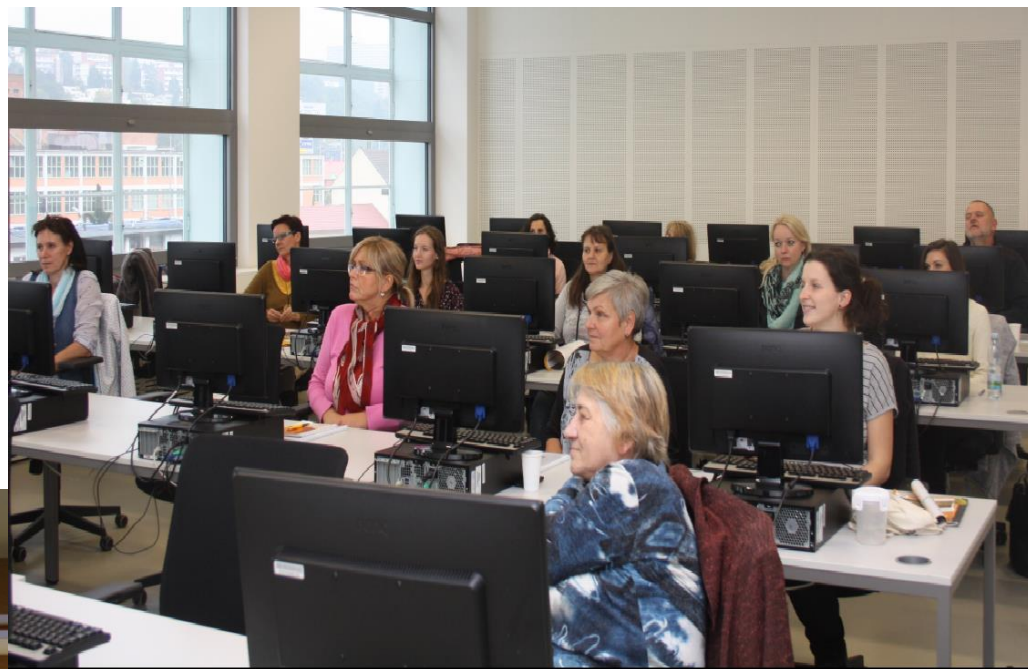
Knihovny nabízejí spolupráci ostatním subjektům v místě

- Školy
- Spolky (myslivci, hasiči, sportovci), občanské sdružení
- Folklórní soubory, ochotníci
- Domy pro seniory
- Mateřská centra
- Neziskové organizace
- Dalšími organizace obce, města

Nikdy se
nesmíme
přestat učit

Učit se můžeme od
sebe navzájem.

DĚKUJI ZA POZORNOST

Jana Tomancová

Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně